

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 738.1:728.82(069.5)(497.4Tuštanj pri Moravčah)

Prejeto: 15. 4. 2009

Mateja Kos

dr. umetnostne zgodovine, muzejska svetnica, Narodni muzej Slovenije, Prešernova 20, SI-1000 Ljubljana
e-pošta: Mateja.Kos@nms.si

Steklo in keramika na gradu Tuštanj

IZVLEČEK

Na gradu Tuštanj je ohranjenih precej okrasnih predmetov in namizne posode iz različnih zvrsti keramike in stekla. V besedilu so opisani najpomembnejši, torej tisti, ki izstopajo glede na kvaliteto, tehniko, način okraševanja, starost ipd. Posebno težo ima dejstvo, da se je oprema na gradu ohranila, čeprav se je z menjavami lastnikov spreminjala in dopolnjevala. Med drobnimi predmeti prednjačijo izdelki madžarske tovarne Holíč (zdaj Slovaška), porcelan s poslikavo schwarzlot, zgodnje dekoracije v slogu chinoiserij ter izredno kvalitetni izdelki iz stekla.

KLJUČNE BESEDE

Tuštanj, porcelan, fajansa, steklo, notranja oprema, interier

ABSTRACT

GLASS AND CERAMICS AT THE TUŠTANJ MANOR

Several decorative items and tableware of different types of ceramics and glass are preserved at the Tuštanj manor. Depicted in the text are the most significant items, those that are outstanding by their quality, technique, style of decoration, age, and similar. Of great significance is the fact that the equipment at the castle has preserved, although it has been changed and supplemented with the change of owners. Most numerous among small items are products of the Hungarian factory Holíč (now Slovakia), porcelain with schwarzlot paintings, early decorations in chinoiserie style, and glass items of exceptional quality.

KEY WORDS

Tuštanj, porcelain, faience, glass, interior equipment, interior

Grad Tuštanj je bogat z drobno opremo, ki kljub kontinuiteti lastnikov, ki ji lahko sledimo od začetka 17. stoletja naprej, v glavnem prihaja iz 19. stoletja, še posebej iz druge polovice. Takšna je glavnina inventarja. Kot je videti, pa je vsak od lastnikov dodal še pridih lastne osebnosti, lastnih želja in kreativnosti pri oblikovanju svojega bivališča. Poteze prostorov, ki so se ohranile skozi različne naplavine časov in dob, pa so še dobro vidne in zelo slikovite. Prostori se z današnji okus nenavadnimi in zelo slikovitimi kombinacijami stenskih poslikav, pohištva, tkanin in okrasnih predmetov zlivajo v pisano tkanino prepletenih niti različnih generacij. Ali so bile v resnici kupljene kot del stanovanjske opreme ali pa so jih izbrali samo zaradi zbirateljske žilice katerega od lastnikov, je težko reči. Morda pa tudi ni bistveno. Oprema, ki sestavlja interier, ni samo seštevek svojih posameznih sestavnih delov, ampak je predvsem interakcija med njimi. Pri tem je seveda dosti manj pomembno, s kakšnim namenom jih je človek izbral, celo originalnost ali ponarejenost sta samo drugotnega pomena. Odločilno je predvsem to, kako so prevzeli svojo vlogo znotraj bivalnih prostorov. Sam izvor je pri tem bolj ali manj irelevanten.

Med predmeti je kar nekaj dragocenosti. Posebej dragocene so namreč stvari, ki so bile v preteklosti namenjene vsakdanji rabi in se jih je ravno zaradi njihove "nevrednosti" ohranilo zelo malo. Iz množičnosti so postale redkost. Dragocenosti ali precioze pa so seveda tudi predmeti, ki so jih lastniki zaradi njihove materialne in simbolne vrednosti še posebej čuvali.

Steklo

Tri ploščate romarske čutare iz brezbarvnega prozornega stekla, stiskanega v kalup, so najverjetneje izdelki katere od pohorskih steklarn. Njihova skupna značilnost, posebej pomembna za tisti čas je, da so bile izdelane v celoti na strojni način. Benedikt Vivat, lastnik več steklarn na Pohorju, je bil namreč eden prvih avstrijskih podjetnikov, ki so prešli na popolnoma strojni način izdelovanja stekla za vsakdanjo rabo, torej za široko potrošnjo. Postopek poteka tako: krogla staljene steklene mase kane stroj v kovinski kalup, ki izoblikuje zunanost posode. Drugi del, notranji kalup, pa oblikuje notranjost. Poleg same tehnike izdelave se torej od vpihovanja stekla v kalup s steklarsko pipo loči tudi oblikovanje. Pri strojni izdelavi sta zunanost in notranjost izoblikovani neodvisno druga od druge, pri "ročni" pa zunanost pogojuje notranjost posode. Strojna proizvodnja je v ZDA potekala že v drugi četrtini 19. stoletja, stroj so v proizvodnjo uvedli leta 1827 v podjetju *New England Glass Company*.¹ Tehnika se

Vrček za pivo (foto: Vesna Bučič).

je zaradi imitiranja dragih ročnih tehnik diamantnega brušenja in fasetiranja hitro uveljavila. Zelo se je razširila v Evropo, zlasti v eno prvih industrijskih dežel, v Anglijo. Na Češkem so v 30. letih 19. stoletja steklo stiskali v steklarni grofa Harracha in v Lobmeyerjevem obratu. Kot rečeno, pa smemo skoraj z gotovostjo sklepati, da je bil lastnik steklarne v Josipovem dolu in Benediktovem dolu eden prvih, ki se je spopadel tudi s to novostjo. Poleg nove tehnike velja pri čutarah omeniti še reliefni vegetabilni okras, ki je prav tako posebnost, saj so se vzorovali pri preprostejših steklenicah za žganje iz 18. stoletja.² Pri vseh treh so še dobro vidni šivi od

¹ Newman, *Dictionary*, geslo Pressed Glasware.

² Varl, *Pohorsko steklo*, str. 98 ss.

kalupov, kar pomeni, da se izdelovalec niti ni trudil, da bi jih zabrisal in s tem poskušal prikriti tehniko množične proizvodnje.

Še markantnejši predstavniki nove tehnike oblikovanja stekla, namreč strojnega stiskanja, so kozarci z drobnim diamantnim vzorčkom in s pozlato. V tem primeru gre za posnemanje bidermajerskih posod iz svinčevega kristalnega stekla, izdelanih v tehniki oblikovnega in okrasnega oz. dekorativnega brušenja. Takšne posode so zaradi kompaktnega stekla precej težke, masivne. To še poudarja fase-tiranje ali diamantno brušenje, ki daje vtis, da je predmet izdelan iz kamene strele (gorskega kristala, kot so temu prozornemu in bleščečemu se materialu tudi rekli).³ Tuštanjski kozarci so se skušali prilagoditi videzu. Da gre za vtis obilja in dragocenosti, kaže zlata bordura pod robom. Okras posod torej ustvarja zanimiv paradoks – med najcenejšo tehniko izdelovanja stekla, namreč strojnem stiskanjem v kalup in dragocenim zlatim okrasom. Zadnji je dragocen samo na oko, saj nam pogled z bližine pokaže, da je prav tako cenen, nanešen s tehniko transfernega tiska in torej zelo neobstojen. Površina kozarcev je oblikovana v pas majhnih diamantov, čezenj pa potekajo reliefno izbočene in pozlačene girlande.

Na polici ob omenjenih stojijo še posebej omembe vredni kozarci za vodo. Ti so izpihani iz brezbarvnega prozornega stekla, oblikovno brušeni,

Kozarec, stiskan v kalup (foto: Vesna Bučič).

pod robom pa je graviran okras v obliki cvetličnih girland. Gravirana dekoracija je pozlačena. Kozarci močno spominjajo na serijo, ki so jo hrani Narodni muzej Slovenije in je nastala na prelomu 18. in 19. stoletja na Češkem.⁴ Gravura je izdelana izredno kakovostno, do najmanjših podrobnosti. Prilagojena ji je tudi pozlata. Sklepamo lahko, da so bili kozarci namenjeni za resnično izjemne priložnosti.

Na mizici stojita dve vazi iz mlečnega stekla. Na bleščeče beli površini so z emajlnimi barvami naslikani galantni motivi pred ruševinami templjev. Obe lahko datiramo v drugo polovico 18. stoletja. Ruševine so stilizirane, človeške figure pa delujejo vzhodnjaško. Domnevamo lahko, da je izdelovalec z vazama želel poustvariti dragoceni kitajski porcelan.

Za to je uporabil *chinoiserijo*.⁵ Zelo na kratko ta termin označuje predstavo Evropejcev, kako bi morali biti videti orientalski izdelki. Predstava je bazirala na evropski konceptiji Orienta, ki je temeljila na pripovedovanju popotnikov, na (fantastičnih) pripovedkah in na redkih uvoženih izdelkih. Gre torej za orientalski slog, prilagojen evropskim potrebam in možnostim. *Chinoiserija* je evropska sinteza mešanice različnih vzhodnjaških slogov – ti so prihajali iz Turčije, Perzije, Indije, Kitajske in Japonske –, z dodatki evropskih, zlasti baroka in rokokoja. V razviti obliki so se *chinoiserije* pojavljale do zatona rokokoja, v manjši meri pa še naprej.

Motivni svet obeh vaz poleg "kitajske" emajlne poslikave zajema še iz evropske bukolичne in arhaiske tradicije. Galantne scene druženja in zabave plemičev so bile zelo priljubljene tudi v rokokojskem slikarstvu, kjer upodabljajo idilično in brezskrbno življenje v Zlati dobi.

Keramika

V vitrini s stekleno in keramično posodo najdemo med skodelicami nekaj spominskih. Med njimi izstopa skodelica za belo kavo s transfernim tiskom upodobitve cesarja Franca Jožefa. Narejena je bila ob 40. obletnici njegovega vladanja. Ob dopasnem portretu sta namreč datuma 18. 1. 1848 in 18. 1. 1888. Ob tem jubileju so bile izdane serije spominskih posod, poleg skodelic in pripadajočih krožnikov še kozarci in vrčki za pivo, krožniki in okrasni pladnji, seveda pa še mnoge drugi okrasni predmeti kot na primer figurine. V slovenskih muzejskih zbirkah najdemo mnogo spominkov na pomembni cesarjev jubilej. Na vseh gre za več ali manj enako upodobitev slavnega portretiranja, za portret, ki je nastal po uradni podobi, namenjeni z rabo v šolah, uradih in drugih javnih prostorih. Cesar je tu oblečen v modro uniformo, nanjo sta pripeta odlikovanja, pogled je usmerjen v desno, lasje in brada

³ Strasser, *Dekoriertes Glas*, str. 23 ss.

⁴ Kos, *Keramika*, 1989, str. 50–51.

⁵ Impey, *Chinoiserie*, str. 9–14.

Spominske skodelice za belo kavo (foto: Vesna Bučič).

so zelo bujni. Še posebej brki so urejeni v tedaj modno obliko mustač.

Skupina posod iz porcelana, ki sestavljajo servis za kavo ali čaj, se pravi čajnik, ročka za kavo in skodelice, je okrašena v tehniki *schwarzlot*, posebej priljubljeni v 18. stoletju. Monokromna poslikava je pravzaprav posnemala grafične liste. Bela površina porcelana je bila zelo primerna za ilustracije v črnih in sivih tonih. Predvsem so upodabljali vedute. Za predloge so v resnici služili grafični listi, prav tisti, ki so izhajali vezani v albume z upodobitvami mest, gradov, pomembnih spomenikov, zdravilišč in drugega. Takšno podobo so navadno naslikali na trup posode, robove posode pa so poudarili z nadglazurnimi zlatimi obrobki. Okraševanje porcelana v tehniki *schwarzlot* je bila priljubljena vrsta založništva. Lastnik manufakture je polizdelke dobavljal slikarjem, ti pa so potem doma ali v svojih delavnicah doslikali okras. Ta je bil v pravokotnem, ovalnem ali okroglem polju. Pokrajina je bila pogosto naslikana v razviharjeni, baročni manieri. Mesta so bila upodobljena natančno, z vsemi podrobnostmi. Veduto je praviloma spremljal napis z imenom kraja. Poleg omenjene najpogostejše motivike so na posode slikali tudi motive iz vsakdanjega življenja, scene iz pravljic ali basni, portrete in podobno. S portreti je posoda poleg čisto uporabne dobila še novo funkcijo, postala je zelo osebni predmet in cenjeno darilo.

Med keramiko s Tuštanja najdemo tudi kasnejše upodobitve vedut, iz 19. stoletja. Zanje so izdelovalci uporabili drugačen material, namreč beloprsteno keramiko. Tudi tu gre za podobno motiviko, kot smo jo omenili pri dekorativni tehniki *schwarzlot*. Drugačna pa je barvna skala. Ta sega od rjave in zelene do modre in roza. Redkeje srečamo polihromne vedute. Drugačna je tudi tehnika izdelave predmetov. Kot smo zapisali že pri steklu, se tudi na področju oblikovanja keramike že zelo zgodaj uve-

ljavi strojna proizvodnja številnih enakih predmetov. Pravzaprav je to na področju oblikovanja keramike še bolj zgodaj, v drugi polovici 18. stoletja, kot pri steklu. Poleg ulivanja v kalupe je proizvodnjo precej pocenila še raba transfernega tiska. To je metoda, primerna za masovno produkcijo dodajanja slike na oblo, ukrivljeno ali drugače neravno podlago. Najboljši učinek dosežemo na trdi površini, za kar pride še posebej v poštev keramika. Transferni tisk se je pojavil v petdesetih letih 18. stoletja v Angliji. Postopek naj bi odkrila John Sadler in Guy Green. Gre za v bakreno ploščo vgravirano risbo, ki jo z določenimi pigmenti in drugimi kemikalijami prenesejo na papir ali tkanino, od tam pa na predmet. S tem se je izdelovalec lahko izognil zamudnemu ročnemu slikanju in s tem še pocenil izdelke. Kljub poceni proizvodnji pa so beloprsteni krožniki z vedutami še danes predmet zbiranja in razstavljanja, torej tudi še vedno stvar prestiža.

Krožniki z Napoleonovimi bitkami in z drugimi prizori iz časa viharnege vladanja francoskega cesarja so letos, ob 200. obletnici ustanovitve Ilirskih provinc, morda še zanimivejši kot sicer. V drugi polovici 19. stoletja, v času vlade Napoleona III., so po Evropi krožile številne serije. Opremljeni so bili s pretiski z upodobitvami slavnih bitk ali prizori iz Napoleonovega življenja oziroma iz življenja njegovih vojakov.⁶ Poleg monokromne izvedbe je obstajala tudi kolorirana, torej barvna. Še posebej zanimive so scene iz vojaškega življenja, na primer *"Dieu vos benira, mon brave"* (Bog vas blagoslovi, pogumni moj) ali *"C'est juste, mon capitain"* (Je že res, stotnik). Prvega blagoslavlja starka, pri drugem pa je pomembno predvsem to, kar v stavku manjka, namreč "vendar pa" ...

Tudi na gradu Tuštanj so, podobno kot na drugih gradovih in v bogatih meščanskih družinah,

⁶ Gl. tudi Lavrič, *Odsev*, str. 134, 135.

Servis za kavo s poslikavo schwarzlot (foto: Barbara Žabota).

uporabljali fajančno posodo, izdelano v madžarski (zdaj slovaški) tovarni Holič. V popisih premoženja umrlih plemičev in meščanov, ki jih v zbirki Zapuščinskih inventarjev hrani Arhiv Republike Slovenije (AS 309), najdemo zelo veliko vpisov, ki zadevajo posodo iz Holiča (*Hollitscher geschier*). Ta je praviloma navedena posebej in ne med fajanso, kamor bi sicer morala soditi. To kaže na poseben status takšne posode.

Madžarsko tovarno Holics (*Holitsch*) v istoimenskem kraju je leta 1743 ustanovil cesar Franc Štefan, mož Marije Terezije. Kot cesarska ustanova je

delovala do leta 1827. Zanimivo je, da porcelana ni izdelovala. Njeno proizvodnjo sta sestavljali fajansa in beloprstena keramika. Prvi oblikovalci so prišli iz Francije. V Holicsu so zato izdelke najprej okraševali po vzoru francoske fajanse (predvsem iz Strasbourg) ter v domačem, habanskem slogu. Najbolj znane so jušniki (*terine*) v obliki ptic in zelenjave. Kasneje, od leta 1768 naprej, so izdelki močno spominjali na angleške. Za čas med letoma 1790 in 1810 je značilna tesna povezava z dunajsko tovarno, saj so se delavcem pridružili slikarji in tehniki iz Dunajske kraljevske porcelanske manufakture.⁷

Krožnika z Napoleonovimi bitkami: bitka pri Aboukirju (levo) in bitka pri Castiglionu (foto: Barbara Žabota).

⁷ Honey, *European Ceramics*, str. 316; Haggard, *Encyclopaedia*, str. 227–228.

Poleg kvalitetnega materiala je bila značilna in očitno zelo priljubljena posebna vegetabilna stilizirana dekoracija. Oblike posod so na stiliziran način povzemale oblike baročne srebrnine. Eden od zanimivih detajlov so ročaji na pokrovih (gumbi) v obliki sadežev (jabolka, hruška), cvetov (vrtnica) ali rastlin (artičoka, buča). Naslikana dekoracija je bila dvobarvna, najpogostejše v dveh odtenkih zelene barve. Prav zeleno okrasje je bilo v 18. stoletju velika moda.

Poleg jušnika, ki dominira nad keramično posodo v etažeri, sta v podobnem slogu poslikana še dva čajnika. Če oboje primerjamo, lahko vidimo, da gre za popolnoma različne odtenke zelene barve. Prva se nagiba bolj k travnatozeleni, druga pa je skoraj turkizna.

Ob najznačilnejših posodah je treba omeniti še nekaj posameznih predmetov. V zadnjem prostoru najdemo na mizi v vazo spremenjeno lekarniško posodo albarello. Izdelana je v tehniki majolike, samo okrasje pa sega nazaj v tradicijo italijanske majolike 16. stoletja.

Vrč za vodo je značilne preproste klasicistične oblike s širokim, spredaj navzgor in navzven izvihamim ustjem. Okrašen je z dvema šabloniranimi pasovoma tako imenovanega dunajskega obrobka. Dunajski obrobek je stilizirana dekorativna struktura, značilna za eno od faz v razvoju Kraljevske porcelanske manufakture na Dunaju.⁸ Posebna je tudi barva, namreč kobaltnomodra. Oblika posode se je razvila iz tako imenovane *helmkanne*, šlemaste vrča, značilne posode iz obdobja klasicizma. Takšne posode so pri nas izdelovali v tovarni belo-

prstene keramike v Nemškem dolu v drugi četrtini 19. stoletja.

Jušnik iz beloprstene keramike z gumbom v obliki hruške je izredno kvaliteten predmet iz konca 18. stoletja. Tudi ta posoda posnema oblike srebrnega posodja, kar je lepo vidno pri rahlo razgibanem obodu. S tem v zvezi sta zanimiva ročaja, ki sta povsem klasicistična, geometrijska. Jušniki so se kot poseben tip namizne posode pojavili kasneje kot drugi, šele v začetku 18. stoletja, ko se je uveljavil francoski način postrežbe pri mizi. Enake posode je pri nas izdelovala manufaktura beloprstene keramike Žige Zoisa v Ljubljani. Tudi njegovi izdelki so bili zelo kakovostni – celo v evropskem merilu – kot je predmet pred nami.

Med zanimivimi predmeti je še ena od obeh umivalnih garnitur, ki stojita na umivalni mizici. Običajno so jih sestavljali vrč, velika skleda (ali *lavabo*) in različne doze, na primer za krtačo, glavnik, gobo, milo in podobno. Celotna garnitura, skupaj z mizico in zrcalom, je dokaj ustrezno nadomestila kopalnico. V našem primeru so se ohranili vrč, skleda, posodica za milo in doza za glavnik. Sodijo v čas zadnje tretjine 19. stoletja. Izdelani so iz v reliefnem kalupu oblikovane beloprstene keramike s pretisnjenim vegetabilnim ornamentom.

Ohranjenih drobnih predmetov na Tuštanju ni zelo veliko. Vendar so zelo zanimivi predvsem zaradi dveh lastnosti. Ohranili so se namreč v lastnem okolju, v slikovite celote so jih razpostavili lastniki. Še važnejše pa je, da so se med njimi ohranili zelo redki in kvalitetni kosi, pomembni za razvoj oblikovanja keramike in stekla.

Izdelki tovarne Holič (foto: Barbara Žabota).

⁸ Mrazek in Neuwirth, *Wiener Porzellan*, str. 9.

Umivalna garnitura (foto: Vesna Bučič).

LITERATURA

- Haggar, Reginald George: *The concise encyclopedia of English pottery and porcelain*. London : A. Deutsch, 1957.
- Honey, William: *European ceramic art from the end of the Middle Ages to about 1815*. London : Faber and Faber, 1963.
- Impey, Oliver: *Chinoiserie, The Impact of Oriental Styles on Western Art and Decoration*. London, Melbourne, Toronto : Oxford University Press, 1977.
- Kos, Mateja: *Keramika in steklo. Slovenci v letu 1789*. Ljubljana : Narodni muzej, 1989.
- Lavrič, Leon: *Odsev blišča moravskih gradov*. Moravče : samozaložba, 2004.
- Mrazek, Wilhelm, Neuwirth, Waltraud: *Wiener Porzellan : 1718–1864*. Wien : Österreichischer Bundesverlag : Österreichisches Museum für angewandte Kunst, [1986?].
- Newman, Harald: *The Illustrated Dictionary of Glass*. London : Thames and Hudson, 1987.
- Praz, Mario: *An Illustrated History of Interior decoration from Pompeii to Art Nouveau*. London : Thames and Hudson, 1983.
- Strasser, Rudolf: *Dekoriertes Glas*. München : Klinkhardt & Biermann, 1989.
- Varl, Valetina: *Pohorsko steklo – steklo z dušo, oris steklenih izdelkov in steklarstva na Pohorju*. Maribor : Pokrajinski muzej Maribor, 2006.

ZUSAMMENFASSUNG

Glas und Keramik auf Schloss Tuffstein (Tuštanj)

Schloss Tuffstein (Tuštanj) ist reich an kleinem Inventar, das hauptsächlich ins 19. Jahrhundert datiert werden kann, insbesondere in dessen zweite Hälfte. Unter den bedeutenden Gegenständen sind einige besonders erwähnenswert.

Drei flache Pilgerflaschen aus farblosem durchsichtigem Pressglas sind wahrscheinlich Erzeugnisse einer Glashütte am Bachergebirge (Pohorje). Das gemeinsame Charakteristikum, von besonderer Bedeutung für jene Zeit, besteht darin, dass sie zur Gänze maschinell hergestellt wurden. Benedikt Vivat war nämlich einer der ersten österreichischen Unternehmer, die auf maschinelle Herstellung von Glas für den Alltagsgebrauch, also Konsumglas, übergegangen sind. Noch markantere Erzeugnisse der neuen Technik für die Glaserzeugung, des maschinellen Pressens also, sind Gläser mit winzigem Diamantenmuster und Vergoldung.

Handgeschliffen und graviert sind Wassergläser. Sie wurden aus farblosem durchsichtigem Glas geblasen, formgeschliffen, unter dem Rand befindet sich eine gravierte Verzierung in Form von Blumen- und Girlanden. Die gravierte Dekoration ist vergoldet, minutiös ausgearbeitet und von bester Qualität.

In einer Vitrine mit Glas- und Keramikgeschirr findet man einige Souvenirtassen. Von diesen tritt eine Tasse für Milchkaffee hervor, auf der mit Transferdruck Kaiser Franz Josef abgebildet ist. Sie wurde zu seinem 40. Regierungsjubiläum erzeugt, denn die Halbfigur des Kaisers trägt das Datum 18. 1. 1848 und 18. 1. 1888.

Die Gruppe von Porzellangefäßen, ein Kaffee- oder Teeservice, aus Tee- und Kaffeekanne sowie Tassen bestehend, ist in der Technik "Schwarzlot" geschmückt, die im 18. Jahrhundert besonders beliebt war.

Die Teller mit den napoleonischen Schlachten- und anderen Szenen aus der stürmischen Herrschaftszeit des französischen Kaisers sind in diesem Jubiläumsjahr (200 Jahre seit Gründung der Illyrischen Provinzen) noch von besonderem Interesse. In der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts, zur Regierungszeit Napoleons III., waren verschiedene Serien in ganz Europa im Umlauf. Sie waren mit Aufdrucken von glorreichen Schlachten und Szenen aus Napoleons Leben bzw. dem Leben seiner Soldaten versehen.

Auch auf Schloss Tuffstein, wurde, ähnlich wie auf anderen Schlössern und in reichen Bürger-

familien, das in der ungarischen (jetzt slowakischen) Fabrik Holič erzeugte Fayancegeschirr verwendet.

Außer dem hochwertigen Material war offensichtlich auch eine besondere Dekorationsart charakteristisch und beliebt. Die Geschirrformen ahmten auf eine stilisierte Art die Formen barocken Silbergeschirrs nach. Eines der interessanten Details sind Deckelhenkel (Knöpfe) in Fruchtform (Äpfel, Birnen), Blüten (Rosen) oder Pflanzen (Artischocke, Kürbis). Die gemalte Dekoration war zweifarbig, meist zwei Nuancen von Grün. Gerade der Schmuck in Grün war im 18. Jahrhundert große Mode.

Kleines Inventar ist auf Schloss Tuffstein nicht besonders zahlreich. Dennoch ist es vor allem wegen zweier Charakteristika von großem Interesse. Es hat sich nämlich im einheimischen Milieu erhalten, von den Eigentümern wurde es zu malerisch anmutenden Einheiten zusammengestellt. Noch wichtiger ist es aber, dass sich darunter sehr rare und kostbare Exemplare befinden, die für die Formentwicklung von Keramik und Glas von Bedeutung sind.